

УДК 343.

A. Moroz

VICTIM AS A STRUCTURAL ELEMENT OF AN OBJECT OF A CRIME UNDER ARTICLE 397 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

А. О. Мороз

*здобувач кафедри кримінального права,
кримінології,
цивільного та господарського права
ВНЗ «Національна академія управління»
м. Київ*

ПОТЕРПІЛИЙ ЯК СТРУКТУРНА ЧАСТИНА ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 397 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. При вчиненні такого злочинного посягання, як втручання в діяльність захисника чи представника особи, тобто вчинення в будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи по наданню правової допомоги або порушення встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці, а також тих самих дій службовою особою з використанням свого службового становища, з'являється потерпілий як структурний елемент об'єкта злочину, передбаченого ст. 397 КК України. Ця проблема, як свідчить вивчення різних джерел, є важливою для з'ясування її наукою кримінального права. Крім того, вона має беззаперечне значення для правильної кваліфікації цього злочину.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З'ясуванням зазначеного питання займалися такі вчені, як М.І. Панов, В.Я. Тацій, М.Й. Коржанський, В.О. Навроцький, І.П. Мішук, В.К. Матвійчук, І.О. Харь та ін. Проте до цього часу зазначені питання не знайшли свого належного вирішення.

Мета статті полягає у з'ясуванні потерпілого як структурної частини об'єкта злочину, передбаченого ст. 397 КК України.

Основні результати дослідження. Чинне кримінальне законодавство (ст. 397 КК України) ставить під кримінально-правову охорону позитивні суспільні відносини, які забезпечують умови з охорони від вчинення будь-яких перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи по наданню правової допомоги або від порушення встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці. Отже, лише такі позитивні суспільні відносини є об'єктом кримінально-правової охорони. У той же час наукою кримінального права, як правило, визнається те, що об'єктом злочину такі відносини стають тільки тоді, коли на них посягає те чи інше суспіль-

но-небезпечне діяння [1, с. 96]. В такому сенсі об'єкт є істотним елементом складу злочину, а потерпілий — необхідною складовою об'єкта злочину, передбаченого ст. 397 КК України, та значною мірою визначає безпеку протиправної поведінки суб'єкта (або суб'єктів) цього злочинного діяння, тобто вказує на її соціальну суть — суспільну безпеку.

Слід звернути увагу, що ми дотримуємося тричленної структури суспільних відносин, яку запропонував О.В. Дроздов: 1) носії (суб'єкти відносин); 2) предмет, з приводу якого існують відносини; 3) суспільно-значуща діяльність (соціальний зв'язок як зміст відносин) [2, с. 22—69]. Ми не виключаємо, що при здійсненні посягань означені суспільні відносини, які стосуються особи, можуть створювати такий структурний елемент об'єкта, як потерпіла особа. У цьому випадку варто погодитися з позицією А.А. Музики, Є.В. Лащука, які аргументовано у структурі об'єкта злочину виділяють як предмет злочину, так і потерпілого від злочину [3, с. 49].

Слід зауважити, що А.А. Музика і Є. В. Лащук не зазначають, чи у всіх випадках такий структурний елемент об'єкта злочину, як потерпілий, характерний для суспільних відносин усіх без винятку об'єктів злочинів чи лише деяких. Проведене нами вивчення теоретичних джерел і кримінальних справ, а також відмовних матеріалів, що стосуються відносин, які забезпечують умови з охорони від вчинення будь-яких перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи по наданню правової допомоги або від порушення встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці, свідчить, що такий структурний елемент об'єкта злочину характерний лише для досліджуваних видів злочинів, які нами вивчались. Крім того, Є.В. Лащук, на наш погляд, не обґрунтовано зміщує предмет суспільних відносин (об'єкта) з окремою ознакою складу злочину — предметом злочину, хоча і робить правильний висновок, що предметом злочину не можна визнавати нематеріальні цінності [3, с. 50]. У цьому контексті слід погодитися з думкою Г.А. Кригера, що людина, її життя, здоров'я, честь, гідність, а в нашому випадку, ще й перешкоди не можуть розглядатися як об'єкти злочинів [4, с.111—123]. На підтримку даної позиції в означеній частині слушно висловився В.К. Грищук, який зазначає, що безпосереднім об'єктом злочинів, які стосуються життя людини, гідності, забезпечення використання професії тощо, є конкретні суспільні відносини, що охороняються кримінальним законодавством стосовно забезпечення життя іншої людини (або, як у нашому випадку, професійного обов'язку) [5, с. 83—84]. Проте не можна погодитися з позицією Г.А. Кригера, що людина, її життя, здоров'я, честь, гідність (або в нашому випадку правова допомога або захисник чи представник) повинні бути віднесені до поняття предмета злочину (в широкому розумінні цього слова). Крім того, не може бути захисник або представник особи об'єктами кримінально-правової охорони, оскільки об'єктами кримінально-правової охорони можуть бути лише суспільні відносини, які поставлені під охорону кримінального закону. Це безпосередньо стосується такого потерпілого від злочину, передбаченого ст. 387 КК України, як захисника чи представника особи.

Отже, при аналізі об'єкта злочину, що нами розглядається, належну увагу необхідно приділити особі потерпілого. Визначення кола осіб, які називаються

ваються потерпілими, необхідне для правильної кваліфікації злочину, передбаченого ст. 397 КК України, та встановлення меж кримінальної відповідальності за цей злочин. Перелік потерпілих осіб від злочину, який передбачає кримінальну відповідальність за вчинення такого злочинного посягання як втручання в діяльність захисника чи представника особи, тобто вчинення в будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи по наданню правової допомоги або порушення встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці, а також тих самих дій службовою особою з використанням свого службового становища, визначено законодавцем у диспозиції ст. 397 КК України.

Важливим, на наш погляд, є дослідження змісту осіб, які є потерпілими від злочину, передбаченого ст. 397 КК України. Ці положення є нагальними як для теорії кримінального права і кримінально-процесуального права, так і для правозастосовної практики. Слід акцентувати увагу на тому, що в юридичних джерелах зустрічаються такі варіанти визначення поняття «захисник»: 1) В.М. Тертишник вважає, що захисник — це учасник кримінального процесу, на якого покладається функція захисту, а отже, в силу цього він зобов'язаний використати всі зазначені в законодавстві засоби та способи з метою встановлення обставин, які виправдовують підзахисного або пом'якшують його відповідальність [6, с. 87]; 2) М.М. Міхеєнко, В.Т. Нор та В.П. Шибіко стверджують, що захисником є така особа, яка уповноважена в передбаченому законодавством порядку здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого і виправданого та надавати їм необхідну юридичну допомогу [7, с. 92]; 3) М.М. Міхеєнко, В.В. Молдаван та В.П. Шибіко визначають, що захисником є особа, яка уповноважена у передбаченому законодавством порядку здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого (підсудного, засудженого або виправданого) [8, с. 27]; 4) А.М. Титов наполягає на тому, що захисник є незалежним, самостійним учасником кримінального процесу, який, маючи необхідну професійну підготовку, у передбаченому законодавством порядку виконує таку важливу суспільну функцію, як захист прав і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, виправданого, а також надає їм необхідну правову допомогу [9, с. 87]; 5) Ю.О. Гурджі, В.Г. Пожар, Л.М. Гуртієва зосереджують увагу на тому, що захисник — це учасник кримінального процесу, уповноважений в передбаченому законом порядку здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваних, обвинувачених, підсудних, засуджених і виправданих та надавати їм необхідну юридичну допомогу [10, с. 158]; 6) Д.В. Філін зазначає, що захисником є особа, яка в порядку, встановленому законом, уповноважена здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого та надання їм необхідної юридичної допомоги при провадженні в кримінальній справі і в процесі зобов'язаний використовувати всі передбачені законом засоби захисту прав і законних інтересів громадян [11, с. 95]; 7) В.М. Трофименко впевнений, що захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховно-

го характеру або вирішується питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягується до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення (п. 5 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність») [12, с. 135].

У кримінальному процесуальному законодавстві України визначення поняття «захисник» з'явилося 21 червня 2001 року, коли до КПК України були внесені зміни.

Аналіз зазначених вище точок зору, авторами яких є В.М. Тертишник, М.М. Міхеєнко, В.Т. Нор, В.П. Шибіко, В.В. Молдаван, А.М. Титов, Ю.О. Гурджі, В.Г. Пожар, Л.М. Гуртієва, Д.В. Філін, В.М. Трофіменко, свідчить, що вони, як і законодавець, роз'яснили родові поняття захисника – учасника кримінального процесу, який надавав юридичну (правову) допомогу підозрюваному, обвинуваченому, підсудному, засудженому або виправданому.

У ч. 2 ст. 44 КПК України 1960 р. встановлено коло осіб, які допускалися як захисники у кримінальній справі. Це були особи, які мали свідоцтво на заняття адвокатською діяльністю в Україні, та інші фахівці у галузі права, які за законом мали право на надання правової допомоги як особисто, так і за дорученням юридичної особи (також, як захисники, могли залучатися близькі родичі обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, його опікуни або піклувальники) [13, с. 937].

Слід звернути увагу на те, що чинний Кримінальний процесуальний кодекс України, прийнятий 13 квітня 2013 року користується вже не родовим поняттям «захисник». Про це свідчать визначення поняття «захисник» В.М. Трофіменком та іншими авторами навчальних посібників, підручників і коментарів до чинного Кримінального процесуального кодексу України.

Слід звернути увагу на те, що у ч. 2 ст. 59 Конституції України закріплене положення, згідно з яким для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах, інших державних органах в Україні, діє адвокатура [14]. У ст. 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено поняття адвокатури: «Адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом [15]. На наш погляд, доречно вказати на визначення поняття «адвокат», яке наведено у ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: «Адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю» [15].

Важливо акцентувати увагу на тому, що ч. 2 ст. 45 КПК України закріплює підстави, коли адвокат не може виконувати функції захисника у кримінальному провадженні. До них слід віднести такі обставини: 1) коли відомості про нього не внесено до Єдиного реєстру адвокатів України; 2) стосовно якого

у Єдиному реєстрі адвокатів України містяться відомості про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю [16].

Звертаючись до такого потерпілого, як представник особи, а також до поняття «представник особи», можна констатувати, що згідно зі ст. 44 КПК України визначено, що як законні представники, коли підозрюваний, обвинувачений є неповнолітній, або особа, яка визнана у встановленому законом порядку недієздатною чи обмежено-дієздатною, до участі в процесуальних діях разом з ним залучається законний представник [16]. Як законні представники можуть бути залучені батьки (усиновлювачі), а в разі їх відсутності — опікуни чи піклувальники особи, інші повнолітні близькі родичі чи члени їх сімей, а також представники органів опіки і піклування, установ і організацій, під опікою чи піклуванням яких перебуває: неповнолітній, недієздатний, чи обмежено дієздатний [16].

Заслуговує на увагу ст. 58 КПК України, в якій зафіксовано поняття «представник потерпілого». У ч. 1 ст. 58 КПК зазначається, що потерпілого у кримінальному провадженні може представляти особа, яка в кримінальному провадженні має право бути захисником [16]. Разом з тим у ч. 2 ст. 58 КПК зафіксовано, що представником юридичної особи, яка є потерпілою, може бути її керівник, інша особа, уповноважена законом, працівник юридичної особи за довіреністю, а також особа, яка має право бути захисником у кримінальному провадженні. Необхідно також зауважити, що в ч. 1 ст. 59 КПК дається поняття «законний представник потерпілого», де визначено, що якщо потерпілим є неповнолітня особа або особа, визнана в установленому законом порядку недієздатною чи обмежено дієздатною, до участі в процесуальній дії разом з нею долучається її законний представник [16]. Питання участі законного представника потерпілого у кримінальному провадженні регулюється згідно з положеннями ст. 44 цього Кодексу [16].

Чинний КПК України у ч. 1 ст. 63 передбачає поняття «представник цивільного позивача, цивільного відповідача». Так, представником цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні може бути: особа, яка у кримінальному провадженні має право бути захисником; керівник чи інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за довіреністю — у випадку, якщо цивільним позивачем, цивільним відповідачем є юридична особа [17]. Крім того, ч. 1 ст. 64 КПК України визначено поняття «законний представник цивільного позивача», де зазначається, що якщо цивільним позивачем є неповнолітня особа або особа, визнана в установленому законом порядку недієздатною чи обмежено дієздатною, її процесуальними правами користується законний представник [16]. Питання участі законного представника цивільного позивача у кримінальному провадженні регулюється згідно з положеннями ст. 44 цього Кодексу [16].

З викладеного вище зрозуміло, що термін «представник особи» є родовим поняттям, яке об'єднує в собі таких представників особи: 1) законний представник підозрюваного, обвинуваченого; 2) законний представник потерпілого; 3) представник цивільного позивача, цивільного відповідача; 4) законний представник цивільного позивача.

Слід звернути увагу працівників правоохоронних органів і суддів, що в аспекті кримінально-правової охорони суспільних відносин, які забезпечують умови з охорони від вчинення будь-яких перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи по наданню правової допомоги або а порушенні встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці, коли встановлюють потерпілого, не можна обмежуватися лише його діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги у кримінальному процесі, але зв'язувати цю проблему потрібно з гарантіями діяльності таких осіб, а також професійної таємниці.

Таке поняття, як «захисник» на законодавчому рівні знайшло відображення в Кримінальному процесуальному Кодексі України та в Кодексі України про адміністративне правопорушення [17]. Натомість у цивільно-процесуальному кодексі [18] містяться положення про представника, законного представника, в господарському процесуальному кодексі [19] – представники сторін і третіх осіб, в кодексі адміністративного судочинства [20] – представники, законні представники в Кримінальному кодексі України [21]. Тією чи іншою мірою дана проблема порушується і в зарубіжному законодавстві та юридичній літературі [22; 23; 24; 25; 26]. Але досліджувана тема надто широка та потребує більш детального розгляду й подальшого її вивчення в контексті зарубіжного законодавства.

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1) потерпілим як структурною частиною об'єкта злочину, передбаченого ст. 397 КК України, можуть бути: захисники чи представники особи;

2) представник особи як потерпілий є родовим поняттям, яке включає такий перелік осіб:

- представник потерпілого;
- представник цивільного позивача, цивільного відповідача;
- законний представник підозрюваного, обвинуваченого;
- законний представник потерпілого;
- законний представник цивільного позивача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Матвійчук В.К.* Теоретичні та практичні проблеми кримінально-правової охорони навколишнього природного середовища : [монографія] / Валерій Костянтинович Матвійчук. – К. : Національна академія управління. – 2011. – 368 с.

2. *Дроздов А.В.* Человек и общественные отношения / А.В. Дроздов. – Л. : Изд-во Ленингр. гос. ун-та, 1966. – 124 с.

3. *Музыка А.А.* Предмет злочину: теоретичні основи пізнання [монографія] / А.А. Музыка, Є.В. Лащук. – К. : ПОЛИВОДА А.В., 2011. – 192 с.

4. *Кригер Г.А.* К вопросу о понятии объекта преступления в Советском уголовном праве / Г.А. Кригер // Вестник Московского университета. – М., 1955. – № 1. – С.111–123.

5. *Гришук В.К.* Загальний, родовий та безпосередній основні об'єкти злочинів проти життя і здоров'я людини / В.К. Гришук // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ [збірник]. – Львів, 2002. – С. 77–78.

6. *Тертышник В.М.* Уголовный процесс / В.М. Тертышник. – Х. : РИФ «АР СИС ЛТД», 1997. – 528 с.

7. Міхеєнко М.М. Кримінальний процес України / М.М. Міхеєнко, В.Т. Нор, В.П. Шибіко. — К. : Либідь, 1999. — 563 с.
8. Міхеєнко М.М. Кримінально-процесуальне право : [тези лекцій, задачі, ділові ігри] / М.М. Міхеєнко, В.В. Молдаван, В.П. Шибілко. — К. :Вентурі,1997. — 352 с.
9. Титов А.М. Участь захисника в кримінальних справах за призначенням: окремі проблеми / А.М. Титов // Право України. — 2002. — №3. — С. 87—89.
10. Гурджі Ю.О. захисник у кримінальному судочинстві / Ю.О. Гурджі, В.Г. Пожар, П.М. Гуртієва // Кримінально-процесуальне право України : [підручник] / За заг. ред. Ю.П. Аленіна. — Х. : ТОВ «Одіссей», 2009. — С.158—173.
11. Філін Д.В. Учасники кримінального процесу / Д.В. Філін // Кримінальний процес : [підручник] / За заг. ред. Ю.М. Грошевого та О.В. Капліної. — Х. : Право, 2010. — С. 92—100.
12. Трофименко В.М. Сторона захисту / В.М. Трофименко // Кримінальний процес : [підручник] / Ю.М. Грошевий, В. Я. Тацій, В.П. Пшонка та ін.; За заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки. — Х. : Право, 2013. — С.130—144.
13. Кримінально-процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.Т. Маляренка, В.Г. Гончаренка. — К. : Форум, 2003. — 938 с.
14. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076—VI // Відомості Верховної. — 2013. — № 27. — Ст. 282.
16. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2013 року // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 9—10. — Ст. 88.
17. Кодекс України про адміністративне правопорушення від 15.04.2014 // Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 14 — Ст. 252.
18. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 40—41, 42. — Ст. 492.
19. Господарський процесуальний кодекс України від 16.05.2013// Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 12. — Ст. 178.
20. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 35—36, № 37. — Ст. 446.
21. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 // Відомості Верховної Ради України. — 2001. № 25—26. — Ст. 131.
22. The Polish Penal Code / edited by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov, and Dj, prof. N.F. Kuznetsova introduction by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Polish by D.A. Barilovitch. — St. Petersburg : “Yundicheskyy Centei Press”, 2001.— 234 p.
23. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2001.— 298 p.
24. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 366 p.
25. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 226 p.
26. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 366 p.

REFERENCES

1. *Matviichuk V.K.* Teoretychni ta praktychni problemy kryminalno-pravovoi okhorony navkolynshnoho pryrodnoho seredovyscha : [monohrafiia] / Valerii Kostiantynovych Matviichuk. — K. : Natsionalna akademiia upravlinnia. — 2011. — 368 s.
2. *Drozdov A.V.* Chelovek i obshchestvennye otnosheniia / A.V. Drozdov. — L. : Izd-vo Leningr. gos. un-ta, 1966. — 124 s.
3. *Muzyka A.A.* Predmet zlochynu : teoretychni osnovy piznannia [monohrafiia] / A.A. Muzyka, Ye.V. Lashchuk. — K. : POLYVODA A.V., 2011. — 192 s.
4. *Kriger G.A.* K voprosu o ponjatii obekta prestupleniia v Sovetskom ugovnom prave / G.A. Kriger // Vestnik Moskovskogo universiteta. — M., 1955. — № 1. — S.111–123.
5. *Hryshchuk V.K.* Zahalnyi, rodovyi ta bezposerednii osnovni obiekty zlochiniv proty zhyttia i zdorovia liudyny / V.K. Hryshchuk // Visnyk Lvivskoho instytutu vnutrishnikh sprav [zbirnyk]. — Lviv, 2002. — S. 77–78.
6. *Tertyshnik V.M.* Ugolovnyj process / V.M. Tertyshnik. — H. : RIF «AR SIS LTD», 1997. — 528 s.
7. *Mikheienko M.M.* Kryminalnyi protses Ukrainy / M.M. Mikheienko, V.T. Nor, V.P. Shybiko. — K. : Lybid, 1999. — 563 s.
8. *Mikheienko M.M.* Kryminalno-protseualne pravo : [tezy lektsii, zadachi, dilovi ihry] / M.M. Mikheienko, V.V. Moldavan, V.P. Shybilko. — K. : Venturi, 1997. — 352 s.
9. *Tytov A.M.* Uchast zakhysnyka v kryminalnykh spravakh za pryznachenniam: okremi problemy / A.M. Tytov // Pravo Ukrainy. — 2002. — №3. — S.87–89.
10. *Hurdzhi Yu.O.* zakhysnyk u kryminalnomu sudochynstvi / Yu.O. Hurdzhi, V.H. Pozhar, P.M. Hurtiieva // Kryminalno-protseualne pravo Ukrainy : [pidruchnyk] / Za zah. red. Yu.P. Alenina. — Kh. : TOV «Odissei», 2009. — S.158–173.
11. *Filin D.V.* Uchasnyky kryminalnogo protsesu / D.V. Filin // Kryminalnyi protses : [pidruchnyk] / Za zah. red. Yu.M. Hroshevoho ta O.V. Kaplinoi. — Kh. : Pravo, 2010. — S.92–100.
12. *Trofymenko V.M.* Storona zakhystu / V.M. Trofymenko // Kryminalnyi protses : [pidruchnyk] / Yu.M. Hroshevyi, V.Ya. Tatsii, V.P. Pshonka ta in.; Za zah. red. V.Ya. Tatsiia, V.P. Pshonky. — Kh. : Pravo, 2013. — S.130–144.
13. Kryminalno-protseualnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychni komentar / Za zah. red. V.T. Maliarenka, V.H. Honcharenka. — K. : Forum, 2003. — 938 s.
14. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 1996. — №30. — St. 141.
15. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 5 lypnia 2012 r. № 5076–VI // Vidomosti Verkhovnoi. — 2013. — № 27. — St. 282.
16. Kryminalnyi protseualnyi kodeks Ukrainy vid 13 kvitnia 2013 roku // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2013. — № 9–10. — St. 88.
17. Kodeks Ukrainy pro administratyvne pravoporushennia vid 15.04.2014 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2014. — № 14. — St. 252.
18. Tsyvilnyi protseualnyi kodeks Ukrainy vid 18.03.2004 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2004. — № 40–41, 42. — St. 492.
19. Hospodarskyi protseualnyi kodeks Ukrainy vid 16.05.2013 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2014. — № 12. — St. 178.
20. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy vid 06.07.2005 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2005. — № 35–36, № 37. — St. 446.
21. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 5.04.2001 r. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2001. № 25–26. — St. 131.

22. The Polish Penal Code / edited by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov, and Dj, prof. N.F. Kuznetsova introduction by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Polish by D.A. Barilovitch. — St. Petersburg : “Yundicheskyy Centei Press”, 2001. — 234 p.

23. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2001. — 298 p.

24. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 366 p.

25. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 226 p.

26. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 366 p.

Мороз А.О. Потерпілий як структурна частина об'єкта злочину, передбаченого статтею 397 Кримінального кодексу України

У статті розглядається проблема потерпілого як необхідної структурної частини об'єкта злочину, що є важливою для належного з'ясування наукою кримінального права, а також необхідною для правильної кваліфікації злочину, передбаченого статтею 397 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: представник потерпілого, законний представник потерпілого, представник цивільного позивача, представник цивільного відповідача, законний представник підозрюваного, законний представник обвинуваченого, законний представник цивільного позивача, об'єкт злочину.

Moroz A.O. Poterpevshiy kak strukturnaya chasty ob'yekta prestupleniya, predusmotrennogo stat'eyey 397 Ugolovnogo kodeksa Ukrainy

В статті піднімається проблема в отношении потерпевшего как структурного элемента объекта преступления, предусмотренного стат'ейей 397 Ugolovnogo kodeksa Ukrainy, что является важным для выяснения наукой уголовного права, а также для правильной квалификации данного преступления.

Ключевые слова: представитель потерпевшего, законный представитель потерпевшего, представитель гражданского истца, представитель гражданского ответчика, законный представитель подозреваемого, законный представитель обвиняемого, законный представитель гражданского истца, объект преступления.

Moroz A. Victim as a Structural Element of an Object of a Crime under Article 397 of the Criminal Code of Ukraine

The problem of a victim as an important structural element of an object of a crime is considered in the article. This is important for the proper clarification by the criminal law science and also necessary for the correct qualification of a crime under Article 397 of the Criminal Code of Ukraine.

Keywords: Agent of the Victim; Legal Agent of the Victim; Agent of the Civil Plaintiff; Agent of the Civil Defendant; Legal Agent of the Suspected Person; Legal Agent of the Accused Person; Legal Agent of the Civil Plaintiff; Object of a Crime

Стаття надійшла до редакції 09.03.2017.